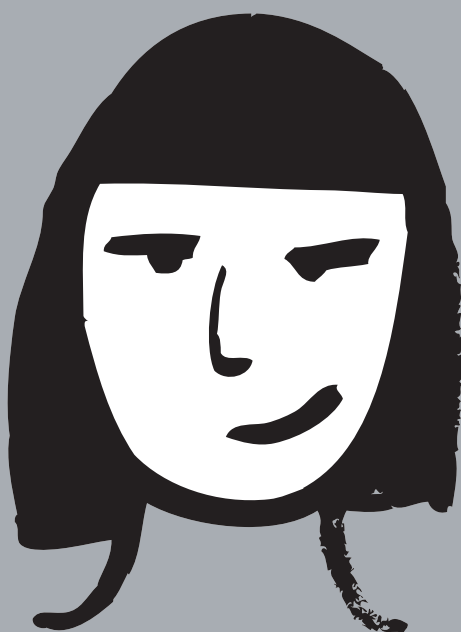

ROZMAWIAJMY
O UCHODŹCACH

#RazemDlaPokoju

**TYDZIEŃ
EDUKACJI
GLOBALNEJ**
14-20 XI 2010

WWW.TEG.EDU.PL

[]

#RazemDlaPokoju

czyli Tydzień Edukacji Globalnej w Waszej szkole!

Serdecznie zapraszamy Was do wzięcia udziału w tegorocznej edycji Tygodnia Edukacji Globalnej (w skrócie TEG) – ogólnoeuropejskiej inicjatywie założonej w 1999 roku przez Centrum Północ-Południe działające przy Radzie Europy. Tydzień Edukacji Globalnej, organizowany w Polsce od kilku lat, stanowi świetną okazję, aby całe społeczności szkolne (zarówno uczniów i uczennice, nauczycieli i nauczycielki, jak i rodziców) zainteresować tematami ważnymi z perspektywy nie tylko lokalnej, ale i globalnej.

W bieżącym roku TEG odbywa się pod hasłem „Razem dla pokoju”. Pokój na świecie to obecnie jedno z kluczowych wyzwań globalnych; zagadnienie budzące zainteresowanie edukacji globalnej i temat ważny z perspektywy Celów Zrównoważonego Rozwoju, które w 2015 roku zostały przyjęte przez 193 państwa członkowskie ONZ w ramach Agendy na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju i mają zostać osiągnięte do 2030 roku. Nerozerwalnie wiąże się z tą tematyką także kwestia współczesnych migracji i uchodźstwa. Niestabilna sytuacja polityczna i gospodarcza na świecie, w tym konflikt zbrojny toczący się w Syrii, będący przyczyną największego kryzysu humanitarnego od czasu II wojny światowej, sprawiają, że skala migracji, w tym liczba osób zmuszonych do opuszczenia miejsca swojego zamieszkania, stale się zwiększa.

W tym kontekście szczególnego znaczenia nabierają rozmowy na temat tych wydarzeń oraz refleksja nad powiązaniami przyczynowo-skutkowymi i możliwymi rozwiązaniami. Rozmowa na temat tego, co każdy z nas myśli o współczesnych migracjach – jakie ma w związku z tym obawy, ale i nadzieje. Z czego wynikają nasze postawy i na jakich wartościach się opierają? Jest o czym rozmawiać! Niech tegoroczny Tydzień Edukacji Globalnej otworzy tę przestrzeń do rozmowy i zachęci Was do dalszych rozważań w kolejnych miesiącach roku szkolnego.

Dobrych rozmów!

**Zespół projektu „Rozmawiajmy o uchodźcach”
Centrum Edukacji Obywatelskiej**

2 Tydzień Edukacji Globalnej – co to jest?

#RazemDlaPokoju a migracje **3**
4 Jak stworzyć dobrą atmosferę dla „kultury włączającej”?

Dlaczego rozmowa jest ważna? **5**

6 10 porad – Jak rozmawiać o uchodźcach (i wzajemnie się słuchać)?

8 Emocje w rozmowie o uchodźcach
Jakim językiem mówić o uchodźcach? **9**

10 Jak o migracjach rozmawiać na lekcjach przedmiotowych?

12 Materiały CEO na temat migracji i uchodźstwa

14 Jak jeszcze poruszać tematykę migracyjną? Filozoficznie!

Jak jeszcze poruszać tematykę migracyjną? Artystycznie! **16**

17 Jak jeszcze poruszać tematykę migracyjną? Globalnie!

TEG 2016 Pomysły na aktywności **18**

Informacje o projekcie **20**

Bibliografia i przypisy **22**

TYDZIEŃ EDUKACJI GLOBALNEJ - CO TO JEST?

Międzynarodowy logotyp TEG

Polski logotyp TEG

Tydzień Edukacji Globalnej (TEG) to międzynarodowa inicjatywa edukacyjna, koordynowana przez Centrum Północ-Południe przy Radzie Europy. Jej głównym celem jest zwrócenie uwagi nauczycieli i nauczycielek, uczniów i uczennic, a także całych społeczeństw europejskich na konieczność realizowania edukacji, której treści dotyczyć będą wzajemnych powiązań współczesnego świata, wykraczając poza perspektywę lokalną, krajową. Tematem przewodnim pierwszego Tygodnia Edukacji Globalnej w 1999 roku było przeciwdziałanie ubóstwu.

Działania w ramach TEG odbywają się co roku w trzecim tygodniu listopada. Za każdym razem ustalany jest temat przewodni. W roku 2016 roku brzmi on „Razem dla Pokoju”. W ubiegłych latach działania koncentrowały się m.in. na bezpieczeństwie żywnościowym, zrównoważonym rozwoju czy przeciwdziałaniu nierównościom.

W Polsce Tydzień Edukacji Globalnej koordynowany jest przez Grupę Zagranica, federację 54 polskich organizacji pozarządowych zaangażowanych we współpracę rozwojową, wspieranie demokracji, pomoc humanitarną oraz edukację globalną. Przedstawiciele i przedstawicielki Grupy Zagranica należą do Międzynarodowej Sieci Koordynatorów i Koordynatorek Tygodnia Edukacji Globalnej. To w ramach Sieci, w czasie corocznych spotkań, podejmowane są decyzje na temat hasła przewodniego kolejnej edycji. Wybór hasła zawsze powiązany jest z aktualnymi wydarzeniami na świecie i ma odpowiadać rzeczywistym potrzebom edukacyjnym, także w odniesieniu do działań podejmowanych przez takie międzynarodowe instytucje jak Rada Europy czy ONZ.

- ➔ wskazywanie młodym ludziom współczesnych wyzwań globalnych
- ➔ kształtowanie postaw respektujących różnorodność kulturową
- ➔ wspieranie umiejętności porozumiewania się z ludźmi o różnorodnym pochodzeniu kulturowym
- ➔ pobudzanie aktywności młodzieży i dorosłych na rzecz bardziej sprawiedliwego świata
- ➔ uświadomienie odpowiedzialności za własne działania¹
- ➔ zwiększanie świadomości na temat współzależnego świata i roli jednostki w tym świecie
- ➔ kształtowanie umiejętności podejmowania działań, których celem jest budowanie równego i zrównoważonego świata

Więcej informacji o Tygodniu Edukacji Globalnej:

- ➔ www.teg.edu.pl (po polsku)
- ➔ www.nscglobaleducation.org (po angielsku)

#RazemDlaPokoju A MIGRACJE

Wydarzenia lata i jesieni 2015 roku wpłynęły na wybór tematu tegorocznej edycji TEG. Przypomnijmy – 2015 rok, a szczególnie druga jego połowa, to okres wzmożonych ruchów migracyjnych, które wywołały europejski kryzys postaw obywatelskich wobec sytuacji uchodźców. Trwająca już prawie pięć lat wojna w Syrii, a także inne toczące się na świecie konflikty zmusiły setki tysięcy ludzi do opuszczenia swoich domów i poszukiwania schronienia w innych krajach. Najwięcej osób udało się do państw ościennych (dla Syrii na przykład są to Liban i Jordania), ale ogromna grupa, z różnych powodów, zdecydowała się szukać schronienia w Europie. W listopadzie 2015 roku mówiono o liczbie 900 tysięcy uchodźców, którzy przybyli od stycznia do państw europejskich. Z kolei w grudniu 2015 r. portal www.rp.pl pisał już o prawie milionie uchodźców imigrantów, którzy przybyli do Europy w 2015 roku (dane na podstawie raportu Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji²).

Rok 2015 to też szereg zamachów terrorystycznych, które miały miejsce nie tylko w Europie. Ostatnie dwa (12 listopada w Bejrucie i 13 listopada w Paryżu) odbyły się tuż przed spotkaniem Sieci Koordynatorów Tygodnia Edukacji Globalnej w Zagrzebiu zorganizowanym w ramach III Międzynarodowego Kongresu Edukacji Globalnej, podczas którego ustalano hasło przewodnie TEG 2016.

Te wszystkie wydarzenia, a także toczące się wokół nich dyskusje, wpłynęły na wybór hasła TEG 2016. Edukacja na rzecz pokoju na świecie wydaje się obecnie kluczowa, wpisując się w cele i założenia edukacji globalnej. Uznano, że instytucje realizujące działania w ramach TEG powinny skupić się nie tylko na sytuacji bieżącej związanej z przeciwdziałaniem konfliktom, ale jasno wskazać na ich przyczyny oraz budować takie działania edukacyjne, które w dłuższej perspektywie pomogą przeciwdziałać m.in. ubóstwu, nierównościom, dyskryminacji, nadmiernej wykorzystywaniu zasobów czy konfliktom zbrojnym.

Reakcje na zamachy terrorystyczne, które miały miejsce w 2015 i 2016 roku oraz przybycie do Europy setek tysięcy uchodźców wskazują, że działania w ramach Tygodnia powinny ponownie skoncentrować się na zachęcaniu ludzi do rozmowy i wzajemnego słuchania się, a przez to do poznania i zrozumienia różnorodnych perspektyw oraz wartości (...)³. ZA: ONE WORLD WEEK

Różnorodność, jakiej doświadczamy teraz w Europie, to perspektywa do której zmierzamy. Jest to uderzająca transformacja – historia, której wszyscy jesteśmy częścią i o której wszyscy powinniśmy mówić, ale w nowy sposób (...). Powinniśmy starać się odpowiedzieć sobie na pytanie, w jaki sposób, bazując na tej nowej różnorodności, może zostać zbudowana nasza przyszłość?⁴. ZA: „GUARDIAN”

Mysząc o tegorocznym hasle TEG, powinniśmy brać pod uwagę również takie kwestie jak migracje, uchodźstwo, różnorodność, włączanie. Nie możemy też zapomnieć o ekstremizmach i coraz częstszych w Europie postawach islamofobicznych. Hasło „Razem dla pokoju” nierozdzielnie wiąże się z tematyką migracyjną i uchodźczą.

DZIAŁANIA, KTÓRYM PRZYŚWIECA HASŁO „RAZEM DLA POKOJU” TO RÓWNIEŻ PRÓBA STWORZENIA DOBREJ ATMOSFERY DLA „KULTURY WŁĄCZAJĄCEJ”, CZYLI TAKIEJ, W KTÓREJ WARTOŚCIĄ JEST RÓŻNORODNOŚĆ, W KTÓREJ POTRAFIMY ZE SOBĄ ROZMAWIAĆ, NAWET O TEMATACH POSTRZEGANYCH JAKO TRUDNE. TAKĄ, W KTÓREJ WYPOWIEDZIANE MOGĄ BYĆ LĘKI, ALE TEŻ RÓŻNE OPINIE, ZAWSZE Z POSZANOWANIEM GODNOŚCI INNYCH OSÓB.

JAK STWORZYĆ DOBRĄ ATMOSFERĘ DLA „KULTURY WŁĄCZAJĄCEJ”?⁵

Warto dać przestrzeń, aby wybrzmiały lęki i wątpliwości dotyczące migracji i uchodźstwa. Szczególnie ważne jest zestawianie mitów na te tematy (w dużej mierze tworzone przez media) z konkretnymi faktami. W tym aspekcie nie wolno też zapomnieć o tym, że strach przed np. atakami terrorystycznymi zwraca większość społeczeństwa przeciwko osobom różnorodnym kulturowo, które już żyją w Europie, w tym w Polsce. Rozmowa o tych lękach i konfrontacja ich z faktami może wesprzeć proces otwierania młodych ludzi na ten temat.

Takie podejście znajdziecie w scenariuszu bazowym pt. „Rozmowa o uchodźcach w Polsce”, CEO 2016: <http://migracje.ceo.org.pl/kategorie/scenariusz-bazowy>.

Konieczne jest budowanie zrozumienia dla trudnej sytuacji osób migrujących. Warto przywoływać historie konkretnych osób stojących za statystykami. Szansą na zrozumienie złożoności sytuacji jest analizowanie przyczyn migracji (np. konflikt zbrojny, zagrożenie życia, prześladowanie ze względu na wyznanie czy przekonania, klęski naturalne wywołane zmianą klimatu), opis procesu podejmowania decyzji o wyjeździe ze swojego kraju i wyzwań, z jakimi się to wiąże. Kluczowe jest, by świadectwo swojej historii dawały osoby z takim doświadczeniem migracyjnym.

W tym duchu CEO przygotowało materiały edukacyjne składające się z kilkunastominutowych wywiadów z migrantami i migrantkami mieszkającymi w Polsce oraz kart pracy wspierających omówienie tych filmów z młodzieżą: <http://migracje.ceo.org.pl/content/filmy>.

Ostatni etap to poszukiwanie różnych sposobów działania, które pomogą nam wspierać, spotykać oraz witać w naszych lokalnych społecznościach uchodźców i uchodźczynie, ale też inne osoby, które do nas przyjeżdżają. TEG może okazać się wspaniałą okazją, by wspólnie z młodzieżą zastanowić się, co my możemy zrobić dla pokoju, ale też dla tych osób, które przyjeżdżają do Europy, uciekając przed konfliktami zbrojnymi i trudną sytuacją życiową.

DLACZEGO ROZMOWA JEST WAŻNA?

**ZANIM ROZPOCZNIECIE DZIAŁANIA, POROZMAWIAJCIE
– O TYM, CO DLA WAS WAŻNE W TYM TEMACIE.**

Doświadczenia debaty dotyczącej migracji, jaka toczy się w Polsce, pokazały, że brakuje w szkole, ale i w społeczeństwie, dobrych wzorców rzetelnej dyskusji, której celem byłoby wzajemne zrozumienie różnorodnych stanowisk. Brakuje przestrzeni, w której bezpiecznie można rozmawiać o wartościach, które są dla nas ważne. Edukacja globalna to właśnie ta dziedzina, w której kluczowe stają się tematy dotyczące współczesnego świata i wyzwań globalnych. Działania edukacyjne mają prowadzić do zmiany postaw w kierunku większej otwartości i zrozumienia różnorodności współzależnego świata. Pierwszym krokiem działań w tematyce edukacji globalnej, szczególnie jeśli mowa o wyzwaniach migracyjnych i pokoju na świecie, jest właśnie rozmowa.

Jak poprowadzić rozmowę, która będzie wartościowa dla wszystkich jej uczestników? Rozmowę, która pomoże wysłuchać innych i być wysłuchanym?

Wspólnie zastanówcie się, jakie zasady pomogłyby Wam w prowadzeniu takich rozmów w Waszej szkole lub klasie.

Zasady dobrej rozmowy i wzajemnego słuchania

Poniższe zasady pomagają rozmawiać w atmosferze bezpieczeństwa i ułatwiają poznanie swoich punktów widzenia. Jest to szczególnie istotne, gdy poruszane są tematy osobiste, trudne lub kontrowersyjne. Przyjęcie tych reguł pomaga w dzieleniu się ważnymi dla nas wartościami, ujawnianiu potrzeb oraz ułatwia wzajemne zrozumienie. Jeśli uczniowie ich nie wymienili, możesz zaproponować dodanie ich do listy. Zachęcaj młodzież do formułowania zasad w sposób pozytywny, np. zamiast „Nie przerywamy sobie” – „Słuchamy się nawzajem”.

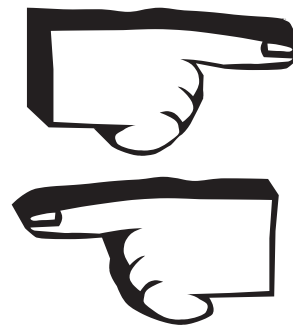
- ➔ *Odnosimy się do siebie z szacunkiem – nawet wtedy, gdy mamy inne poglądy i nie zgadzamy się ze sobą.*
- ➔ *Patrzemy na osobę, która mówi.*
- ➔ *Słuchamy się nawzajem.*
- ➔ *Dbamy o to, żeby każdy miał tyle samo czasu na wypowiedź.*
- ➔ *Z szacunkiem odnosimy się do poglądów innych osób, nawet jeśli są w zupełnej sprzeczności z naszymi.*
- ➔ *Kiedy nie zgadzamy się z rozmówcą/rozmówczynią, staramy się zrozumieć jego/jej punkt widzenia, ale tego nie komentujemy.*

Uczestniczyłeś lub uczestniczyłaś kiedyś w rozmowie, podczas której strony nie słuchały siebie nawzajem? Albo w takiej, podczas której wciąż powtarzano te same argumenty, które nikogo nie przekonywały? Debata publiczna na temat przyjęcia przez Polskę uchodźców i uchodźczyń z Syrii często tak właśnie wygląda. Zarówno zwolennicy, jak przeciwnicy ich przyjęcia, kierują swoje argumenty do osób już przekonanych. Wypowiedzi często mają na celu zademonstrowanie własnych stanowisk i podkreślenie jak bardzo różnią się one od tych „drugiej strony”. Zamiast szukać punktów wspólnych, uczestnicy dyskusji obrażają się nawzajem. Jak rozmawiać, aby dyskusja zbliżała, a nie oddalała od siebie rozmówców? Przeczytaj 10 porad, które znajdziesz na kolejnych stronach.

10 PORAD – JAK ROZMAWIAĆ O UCHODZCACH?

(i wzajemnie się słuchać)⁶

1. MÓW DO WIĘKSZOŚCI, A NIE TYLKO DO PRZEKONANYCH

Jeżeli nie chcesz być słuchany jedynie przez osoby już przekonane, staraj się mówić do większości. Używaj języka, który nie zaostreza podziałów, szukaj argumentów odwołujących się do wspólnych wartości. Próbuj zrozumieć stanowisko drugiej strony, a nie przekreślaj go z góry. Uwierz w dobrą wolę wszystkich uczestników i uczestników debaty i nie stawiaj sprawy „na ostrzu noża”, sprowadzając rozmowę do pytania „tak czy nie dla przyjęcia uchodźców i uchodźczyń”. Bardziej zaangażujesz rozmówców i rozmówczynie, jeżeli wspólnie zastanowicie się, jakie powinny być warunki takiego przyjęcia, jak powinna przebiegać integracja, jak przeciwdziałać zagrożeniom.

2. SZANUJ OSOBY, Z KTÓRYMI ROZMAWIASZ I O KTÓRYCH MÓWISZ

Pokaż swoim rozmówcom i rozmówczynom, że masz do nich szacunek. Uśmiechaj się, pokazuj, że ich słuchasz, staraj się zdobyć sympatię, nie przerywaj – pozwól innym wypowiedzieć swoje zdanie, a wtedy i oni pozwolą na to tobie. Doceń argumenty przedstawione przez inne osoby – rzadko zdarza się, że ktoś całkowicie nie ma racji. Postaraj się znaleźć w wypowiedzi rozmówcy czy rozmówczynie coś, z czym się zgadzasz. Jest wiele rozsądnych argumentów za przyjmowaniem uciekających przed wojną, jak i uzasadnionych obaw. Rozumiejąc argumenty i emocje innych ludzi sprawisz, że będą bardziej skłonni wysłuchać twojego zdania.

Pamiętaj, aby zawsze wypowiadać się z szacunkiem także o osobach nieobecnych podczas rozmowy. Niezależnie od tego, czy zgadzasz się na przyjęcie przez Polskę uchodźców i uchodźczyń z Syrii, rozmowa na ten temat to rozmowa o ludziach. Zawsze wypowiadaj się o nich bez użycia obraźliwych sformułowań.

3. BĄDŹ UCZCIWY/UCZCIWA

Nie lubisz, gdy inni narzucają ci swoje zdanie? Nie rób tego, kiedy przedstawiasz swój punkt widzenia. Nie przedstawiaj tylko informacji popierających twoje stanowisko, a szukając danych, staraj się znaleźć najbardziej rzetelne źródło. Jeśli dane różnią się w zależności od źródła, powiedz o tym. Nie ukrywaj też swojego braku wiedzy na dany temat – nie musisz być ekspertem czy ekspertką w każdej dziedzinie. Uczciwie prezentując fakty, zdobędziesz zaufanie słuchaczy i słuchaczek, którzy zobaczą, że nie próbujesz ich oszukać. Pozostaw ocenę faktów odbiorcom i odbiorczynom, nie narzucając swojej interpretacji. Przedstawiając swoje zdanie, używaj sformułowań „uważam, że”, „moim zdaniem”. Masz prawo wypowiedzieć swoje zdanie, a inni nie muszą go podzielać.

4. ODWOŁUJ SIĘ DO WARTOŚCI

Przedstawiając swoje stanowisko, odwołuj się do wartości, które za nim stoją. Pokaż, że są one dla ciebie ważniejsze niż liczby czy konkretne rozwiązania. Zastanów się, dlaczego zależy ci na tym, aby Polska lub Europa przyjęła konkretne rozwiązanie w danej kwestii. Odejmiesz rozmówcom powody do ataków personalnych i pokażesz, że twoje stanowisko nie jest sztywne, lecz odwołuje się do bliskich ci wartości. Szukaj też rozwiązań, które uwzględnią w jak największym stopniu wartości twoich rozmówczyń i rozmówców. Może się okazać, że jest więcej rozwiązań sytuacji, niż ci się wydaje.

MÓW O KONKRETNÝCH ROZWIĄZANIACH

Nie ma rozwiązań, które sprawdzają się zawsze i wszędzie, ani argumentów, które przekonają wszystkich. Kiedy rozmawiasz o rozwiązaniach, doprecyzowuj, co konkretnie masz na myśli. Modele integracji, które sprawdzają się w Niemczech, mogą nie sprawdzić się w Polsce i odwrotnie. Z drugiej strony, problemy społeczne, które dotyczą państwa zachodnie, nie muszą mieć przełożenia na polską rzeczywistość. Warto przywoływać rozwiązania sprawdzone w innych państwach, nie należy jednak z góry zakładać, że uda się je zastosować w Polsce.

NIE TYLKO FAKTY

Masz czasem wrażenie, że twój rozmówca lub rozmówczynie nie przyjmuje do siebie argumentów opartych na faktach? Uważasz, że dane, które przedstawiasz udowadniają, że masz rację, ale inni tego nie rozumieją? Pamiętaj, że każdy z nas interpretuje fakty inaczej. Nie zaczynaj rozmowy od udowadniania innym, że są niedoinformowani lub „ogłupieni przez ideologię”. W ten sposób sprawisz, że od razu przestaną cię słuchać. Jeżeli się z kimś nie zgadzasz, tym bardziej zachęcaj go do wyrażania swojego stanowiska i staraj się zrozumieć, jakie wartości za nim stoją.

PRYZNAJ, ŻE MOGĄ ISTNIEĆ OBawy DOTYCZĄCE MIGRACJI

Nawet jeżeli widzisz głównie pozytywne skutki poruszanego przez ciebie tematu, wsłuchaj się w argumenty osób o innych poglądach, i zastanów się, które z nich są sensowne, i uczciwie to przyznaj. Uznając argumenty drugiej strony pokażesz, że nie krytykujesz wszystkiego, co mówi, a jej będzie łatwiej wysłuchać twojego zdania.

NAZYWAJ KONKRETNE ZACHOWANIA, NIE LUDZI

Jeżeli twoje stanowisko wynika z wyznawanych przez ciebie wartości i podparte jest argumentami, nie musisz korzystać w swojej wypowiedzi ze stereotypów i generalizacji. Czy zdarzyło ci się powiedzieć: „muzułmanie nie szanują kobiet”, „uchodźcy i uchodźczynie są roszczeniowi”? Wszystkie te sformułowania są nieprawdziwe. Traktuj one całą grupę tak jakby była jednolita. Aby unikać w swoich wypowiedziach stereotypów, warto wyrażać się w sposób precyzyjny. Mów o konkretnych zachowaniach bądź zjawiskach (np. zamiast „Polacy i Polki są nietolerancyjni” możesz powiedzieć „w ostatnich tygodniach doszło w Polsce do aktów motywowanych nietolerancją”).

BĄDŹ UWAŻNY/UWAŻNA NA MOWĘ NIENAWIŚCI

Reaguj – według Rady Europy mowa nienawiści oznacza wypowiedzi „które szerzą, propagują czy usprawiedliwiają nienawiść rasową, ksenofobię, antysemityzm oraz inne formy nienawiści bazujące na nietolerancji”⁶. Kiedy słyszysz tego typu wypowiedzi, zareaguj. Wyraż swój sprzeciw – powiedz, że nie zgadzasz się na taki język i treści. Reaguj szczególnie, jeżeli w ten sposób wypowiadają się osoby z twojego środowiska. To, że podzielacie wspólne poglądy lub zainteresowania nie oznacza, że musisz przytakiwać im, kiedy wypowiadają treści rasistowskie. Pokazuj swoim przykładem, że można wypowiadać się z szacunkiem także o osobach, z którymi się nie zgadzasz.

NIE TRAKTUJ WSZYSTKICH OSÓB, KTÓRE SIĘ Z TOBĄ NIE ZGADZAJĄ, JAK RASISTÓW/RASISTKI

Jeżeli nie rozumiesz argumentów drugiej strony na temat sytuacji migracyjnej, nie zakładaj z góry, że muszą się one brać z przekonań rasistowskich. W Polsce niewiele mówi się o mniejszościach narodowych i wielu ludzi nie ma doświadczenia w takim wyrażaniu się o różnorodności kulturowej, które nikogo nie obraża. Jeżeli widzisz, że ktoś nie umie ubrać w słowa swoich argumentów, lub w sposób nieświadomy używa określeń uważanych za rasistowskie, zareaguj. Powiedz, że jest ci przykro, gdy słyszysz takie określenia. Daj tej osobie do zrozumienia, że może wyrażać swoje zdanie bez używania nienawistnego języka.

EMOCJE W ROZMOWIE O UCHODźCACH

Rozpoczynając rozmowę na temat ważnych, poruszających wyzwań globalnych – w tym przypadku migracji – warto zwrócić uwagę na emocje, które jej towarzyszą. „Od dawna żaden temat nie wzbudził takiego napięcia jak właśnie tematyka uchodźcza. W dyskusji bardzo często emocje dyktowały argumenty”⁷ – pisze Dominika Cieślowska w materiale metodycznym pt. „Praca z emocjami towarzyszącymi rozmowom o uchodźcach”, CEO 2016. Cały tekst dostępny jest pod linkiem: <http://migracje.ceo.org.pl/materialy-metodyczne>.

JAK ZADBAĆ O EMOCJE, PROWADZĄC AKTYWNOŚCI DOTYCZĄCE TEMATYKI MIGRACYJNEJ W RAMACH TYGODNIA EDUKACJI GLOBALNEJ?

Warto poświęcić czas na rozmowę z uczennicami i uczniami o naszych planach. Lekcja lub zajęcia muszą być odpowiednio długie, tak aby wszystkie osoby miały możliwość wypowiedzenia się.

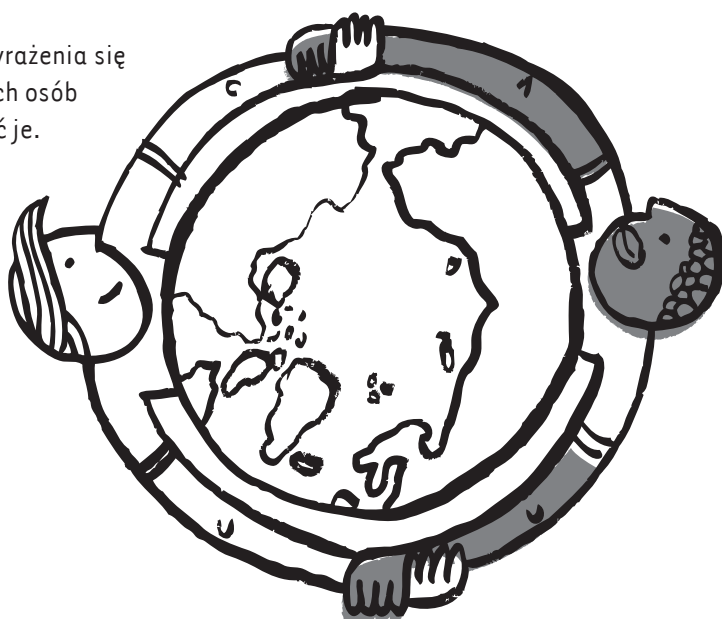
Warto oprzeć działanie na odkrywaniu różnic w wiedzy, poglądach, perspektywach, ale sprzyjać jednocześnie poszukiwaniu podobieństw między ludźmi i poglądami. Ta wskazówka dotyczyć może wszystkich działań prowadzonych w obszarze edukacji globalnej, gdzie chcemy skupiać się na odkrywaniu zarówno budującej nas różnorodności, jak i pozwalających dojść do porozumienia różnicach.

Warto zadbać o równą przestrzeń do wyrażenia się dla każdej osoby, a jeśli głosy niektórych osób są w dyskusji mniej słyszalne – wesprzeć je.

Warto panować nad własnymi emocjami, trzymać je w ryzach, ale nie wypierać się ich. Spokój i opanowanie to sposób na neutralizowanie emocji innych osób.

JAKIM JĘZYKIEM MÓWIĆ O UCHODŹCACH?

REALIZUJĄC WYDARZENIA PODCZAS TYGODNIA EDUKACJI GLOBALNEJ, MOŻECIE NAPOTKAĆ RÓŻNE DYLEMATY ZWIĄZANE Z WYBÓREM ZDJĘĆ ILUSTRUJĄCYCH WASZE DZIAŁANIA, Z DOBIERANIEM SŁÓW W MATERIAŁACH, KTÓRE BĘDZIECIE PRZYGOTOWYWAĆ, CZY PODCZAS PROWADZENIA SPOTKAŃ I ROZMÓW Z INNYMI UCZESTNIKAMI I UCZESTNICZKAMI.

Fakt, że warto zastanawiać się, jakim językiem mówimy o uchodźcach (a szerzej – w ogóle o otaczającej nas rzeczywistości), nie wynika z kwestii poprawności politycznej, ale z refleksji, że to co i jak mówimy, ma głęboki wpływ na to, co i jak myślimy. Chcąc prowadzić spokojną, rzetelną, pokojową rozmowę o uchodźcach, nie powinniśmy sięgać po język debaty publicznej – ten bowiem prowadzi do rozbudzenia lęków, obaw, niechęci, stygmatyzacji i wykluczenia.

W celu uspokojenia napięć warto szukać języka „odczarowującego” ten rozpowszechniony, często automatycznie aktywowany i nieświadomy dyskurs. Poprzez język, jakim się posługujemy, każdy z nas ma wpływ na to, w jaki sposób zostaną potraktowani uchodźcy w naszym kraju, mieście, szkole czy klasie. To też kwestia tego, jak sami się wzajemnie traktujemy, zwracając się do siebie na co dzień⁸.

Zajrzyj do tekstu Dominiki Cieślukowskiej pt. „Jakim językiem mówić o uchodźcach?”, CEO 2016 i poszukaj wskazówek. Cały tekst dostępny jest pod linkiem: <http://migracje.ceo.org.pl/materialy-metodyczne>.

O CZYM JESZCZE PAMIĘTAĆ?

Nie pokazujmy ludzi w sposób,
w jaki sami nie chcielibyśmy być pokazywani.

Nie mówmy o ludziach w taki sposób,
w jaki nie chcielibyśmy, by mówiono o nas.

Kodeks w sprawie obrazów i wiadomości dotyczących krajów globalnego Południa

Dwa powyższe zdania to jeden z ważniejszych przekazów Kodeksu, będącego dokumentem opracowanym przez organizacje pozarządowe zajmujące się współpracą rozwojową, pomocą humanitarną oraz edukacją globalną. Celem jego powstania była potrzeba wypracowania zasad, które pomogą w mówieniu o ludziach i wydarzeniach z różnych części świata z szacunkiem i poszanowaniem takich wartości jak godność człowieka, równość, sprawiedliwość i rzetelność. Te zasady są aktualne także w kontekście szkolnym, więc zachęcamy Was do zapoznania się z nimi, a także do lektury poradnika na temat Kodeksu, który został wydany przez Instytut Globalnej Odpowiedzialności: „Jak mówić o większości świata? Jak rzetelnie informować o krajach globalnego Południa?” IGO 2015: http://bit.ly/IGO_Kodeks.

JAK O MIGRACJACH ROZMAWIAĆ NA LEKCJACH PRZEDMIOTOWYCH?

Tematykę migracji i uchodźstwa można poruszać na wielu lekcjach przedmiotowych. Czasami może nie zdajemy sobie sprawy z tego, że nawet lekcja biologii może być doskonałą okazją do rozmowy o migracjach, na przykład w kontekście zmiany klimatu. Skorzystajcie z poniższych inspiracji, a gotowe scenariusze zajęć znajdziecie na stronie internetowej: <http://migracje.ceo.org.pl>.

– BIOLOGIA –

- poruszenie kwestii zmiany klimatu i wiążących się z nią migracji
 - wędrówki człowieka współczesnego i badania genetyczne

– JĘZYK POLSKI –

- analiza tekstów literackich lub publicystycznych dotyczących tematyki migracyjnej
- tworzenie pisemnych form użytkowych w odniesieniu do tematyki uchodźczej, np. listu otwartego czy apelu
- rozmowa o wartościach, jakimi kierujemy się w życiu; odwołanie do różnych bohaterów literackich i ich przeżyć wewnętrznych

– HISTORIA –

- szukanie analogii między wydarzeniami z przeszłości a teraźniejszością w kontekście migracji
- wyjaśnienie pojęcia cywilizacji arabsko-muzułmańskiej oraz wpływów islamu na kulturę europejską

- WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE -

- rozmowa o możliwościach, jakie dają migracja osobom, które zdecydowały się na opuszczenie swojego kraju oraz społeczeństwu przyjmującym
- wyszukiwanie informacji na temat tego, skąd, dokąd i dlaczego migrują ludzie na świecie

- GEOGRAFIA -

- analiza podstawowych informacji na temat globalnych procesów migracyjnych
- ćwiczenie umiejętności czytania map i wykresów dotyczących tematyki uchodźczej

- JĘZYK ANGIELSKI -

- poznanie słownictwa w języku angielskim dotyczącego podstawowych faktów na temat migracji i uchodźstwa
- przypomnienie liczebników głównych na przykładzie analizy danych dotyczących migracji
- analiza tekstów źródłowych przytaczających historie migrantów i migrantek

- ETYKA -

- poznanie strategii integracyjnych grup migranckich i roli społeczeństwa przyjmującego
- analiza postaw społeczeństw państw globalnej Północy dotyczących sytuacji uchodźców i uchodźczyń
- uporządkowanie pojęć dotyczących globalnych migracji, w tym analiza postaw i wartości związanych z tą tematyką

- PLASTYKA -

- analiza motywu migracji w sztuce
- poznanie kontekstu powstania i interpretacja prac artystów i artystek z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym

MATERIAŁY CEO NA TEMAT MIGRACJI I UCHODŹSTWA

JEŚLI POSZUKUJESZ CIEKAWYCH MATERIAŁÓW EDUKACYJNYCH I INSPIRACJI NA TEMATY ZWIĄZANE Z MIGRACJAMI I UCHODŹSTWEM, ZAPRASZAMY NA STRONĘ INTERNETOWĄ PROJEKTU „ROZMAWIAJMY O UCHODŹCACH”: [WWW.MIGRACJE.CEO.ORG.PL](http://www.migracje.ceo.org.pl).

Scenariusz bazowy

To zestaw dwóch lekcji, który pomoże w atmosferze wzajemnego szacunku przeprowadzić z młodzieżą rozmowę o sytuacji uchodźców opartą na faktach. Jednym z celów scenariusza jest kształtowanie u młodych ludzi umiejętności słuchania się, wyrażania własnego zdania i argumentowania w oparciu o rzetelne źródła informacji. W proponowanej rozmowie jest przestrzeń na podzielenie się swoimi obawami, pomysłami, a także na refleksję nad tym, czym jest dobra rozmowa i jak ją prowadzić – także w szkole.

Scenariusz stanowi punkt wyjścia dla poruszania trudnych, nierzadko kontrowersyjnych tematów z młodzieżą. Współczesny zglobalizowany świat pełen jest współzależności, a odpowiedzi na wyzwania, jakie stawia przed każdym z nas, nie są czarno-białe. Scenariusz w swoim założeniu ma stanowić wsparcie dla młodych ludzi w poszukiwaniu swojej obywatelskiej tożsamości i w rozważaniach na temat postaw i wartości, jakimi kieruje się w życiu.

Link: <http://migracje.ceo.org.pl/kategorie/scenariusz-bazowy>

Scenariusze lekcji przedmiotowych

Ponad 30 scenariuszy zajęć na różne przedmioty w odniesieniu do podstawy programowej. Pomysły na lekcję znajdą tu nauczyciele i nauczycielki języka polskiego, angielskiego, wiedzy o społeczeństwie, biologii, geografii, religii, etyki czy historii. Proponujemy również aktywności, które można wykorzystać w czasie godzin wychowawczych oraz zajęć pozalekcyjnych.

Link: <http://migracje.ceo.org.pl/kategorie/scenariusze-przedmiotowe>

Teksty metodyczne i merytoryczne

Scenariusze lekcji obudowane zostały tekstami metodycznymi oraz merytorycznymi. Teksty merytoryczne dostarczają rzetelnej wiedzy na temat sytuacji migracyjnej. Mówimy o migracjach w kontekście polskim i globalnym, wyzwaniach związanych z migracjami, ale też poszukujemy dobrych praktyk i rozwiązań, zarówno w Polsce, jak i zagranicą. Teksty metodyczne to z kolei omówienie pracy ze scenariuszem bazowym. Dotyczą takich zagadnień, jak: sposób rozmowy o uchodźcach, język, jakiego warto używać, prowadząc lekcje na ten temat, praca z emocjami, a także kwestie przeciwdziałania stereotypom i uprzedzeniom, które takiej rozmowie mogą towarzyszyć.

Link: <http://migracje.ceo.org.pl/materialy-metodyczne>

Link: <http://migracje.ceo.org.pl/content/materialy-merytoryczne>

Filmy wraz z kartami pracy

W ramach projektu „Rozmawiamy o uchodźcach” powstały również cztery materiały filmowe. Trzy wywiady z osobami o doświadczeniu uchodźczym oraz jeden wywiad z nauczycielem pracującym z uczniami i uczennicami z doświadczeniem migracyjnym. Każdy wywiad obudowany został specjalnym scenariuszem, wskazującym, w jaki sposób można wykorzystać film w czasie lekcji.

Link: <http://migracje.ceo.org.pl/content/filmy>

JAK JESZCZE PORUSZAĆ TEMATYKĘ MIGRACYJNĄ? FILOZOFICZNIE!

TYDZIEŃ EDUKACJI GLOBALNEJ MOŻESZ WYKORZYSTAĆ DO WYPRÓBOWANIA NOWYCH METOD EDUKACYJNYCH. PONIŻEJ ZNAJDZIESZ ĆWICZENIE WYKORZYSTUJĄCE METODĘ DOCIEKAŃ FILOZOFICZNYCH DLA DZIECI (ANG. P4C – PHILOSOPHY FOR CHILDREN). DZIĘKI NIEJ UCZESTNICY (TAKŻE CI STARSI!) UCZĄ SIĘ SAMODZIELNIE ZADAWAĆ PYTANIA I PODDAWAĆ KRYTYCZNEJ REFLEKSJI PORUSZANE ZAGADNIENIA.

Ćwiczenie: Koncepcjomierz, czyli miernik koncepcji

Ćwiczenie może stanowić rozgrzewkę na rozpoczęcie zajęć lub lekcję samą w sobie. Zostało zaczerpnięte z publikacji „Jak mówić o większości świata? Jak rzetelnie informować o krajach globalnego Południa?”¹⁰ wydanej w 2015 roku przez Instytut Globalnej Odpowiedzialności (link do publikacji: http://bit.ly/IGO_Kodeks). Można w niej znaleźć wprowadzenie do zasad „Kodeksu w sprawie obrazów i wiadomości dotyczących krajów Południa”, przykładowe materiały edukacyjne oraz teksty wprowadzające do korzystania z Kodeksu.

Metoda umożliwia nauczycielkom i nauczycielom moderację dialogu, którego celem jest odpowiedzenie na ważne i interesujące z punktu widzenia młodych ludzi pytania. W ramach ćwiczeń osoby uczestniczące mają możliwość poznania różnych opinii i poglądów, a także zbadać zagadnienia i wyzwania współczesnego świata.

Ćwiczenie polega na szeregowaniu i porządkowaniu zagadnień. Układanie kart z zapisanymi stwierdzeniami dotyczącymi danego tematu w określonym porządku, np. od najważniejszego do najmniej ważnego zachęca osoby uczestniczące do zadawania wielu pytań.

Cele ćwiczenia:

Rozwijanie umiejętności dyskusji w grupie poprzez słuchanie siebie nawzajem, odnoszenie się do wypowiedzi innych, uzasadnianie swojej opinii, akceptowanie rozbieżności i różnorodności opinii, odnoszenie się z szacunkiem do poglądów innych osób.

Przebieg ćwiczenia:

1. Podziel klasę na mniejsze grupy robocze. Każda z grup otrzymuje zestaw dziesięciu kart z zapisanymi stwierdzeniami. Zadaniem każdej z grup jest ułożenie kart w porządku od stwierdzenia wzbudzającego największy sprzeciw i uznawanego za „największe zło” do stwierdzenia wzbudzającego najmniej sprzeciw. W ćwiczeniu tym najważniejsze jest stworzenie uczestnikom i uczestniczkom możliwości porównania swoich przekonań i sposobu myślenia z poglądami innych osób, a także przekonania się, które ze stwierdzeń zachęcają w największym stopniu do dyskusji i powodują rozbieżność opinii.

Wskazówka: Stwierdzenia możesz wydrukować, rozciąć i rozdać każdej grupie po jednym zestawie lub zapisać każde ze stwierdzeń na kartce formatu A4 i każdej z grup rozdać zestaw kart w innym kolorze.

2. Po ustaleniu przez grupy kolejności ułożenia stwierdzeń poproś każdą z grup, aby wyeksponowała ułożone przez siebie karty w widocznym miejscu i stanęła obok nich.

3. Uczniowie i uczennice mają za zadanie uzasadnić teraz swoje opinie. Poproś osoby uczestniczące, aby powiedziały, jakie widzą różnice w ułożeniu kart w zestawach innych grup i zapytały osoby z tych grup, dlaczego ułożyły karty w danym porządku, np. „dlaczego uważasz, że...?”.

W ćwiczeniu wykorzystane są pary stwierdzeń, a każda para dotyczy innej tematyki. Aby różnice w ułożeniu kart między grupami były jeszcze wyraźniejsze, w trakcie omawiania poszczególnych stwierdzeń możesz poprosić, aby osoby z każdej grupy stanęły na kartach reprezentujących ten sam temat. Możesz wykorzystać różne stwierdzenia, w zależności od omawianego w danym momencie zagadnienia oraz wieku i zainteresowań grupy, z którą pracujesz. Poniżej znajdziesz przykładowe stwierdzenia, które możesz wykorzystać podczas pracy z młodzieżą¹¹.

Stwierdzenia:

Niewpuszczenie do kraju osoby poszukującej schronienia, której grozi śmierć w jej ojczyźnie.

Nieudzielenie schronienia dyktatorowi, z którego kraju ludzie masowo uciekają do krajów bezpiecznych.

Niepłacenie podatków we własnym kraju.

Niepłacenie podatków w krajach globalnego Południa, gdzie nieprzestrzegane są prawa człowieka.

Niereagowanie na przemoc i dyskryminację wobec osób poszukujących schronienia w naszym kraju.

Dyskryminacja osób dyskryminujących inne osoby takie jak uchodźcy i migranci.

Przedstawianie uchodźców i migrantów jako ofiar, aby zebrać pieniądze na pomoc dla nich.

Przedstawianie uchodźców, migrantów oraz osób z krajów globalnego Południa jako równych nam.

Rezygnacja z uczestnictwa w wyborach we własnym kraju.

Rezygnacja z uczestnictwa w wyborach, żeby zademonstrować sprzeciw wobec systemu politycznego w danym kraju.

JAK JESZCZE PORUSZAĆ TEMATYKĘ MIGRACYJNĄ?

ARTYSTYCZNIE!

Poszukajcie przykładów prac artystycznych poruszających tematykę pokoju na świecie, a także migracji i uchodźstwa – inspirację mogą stanowić zarówno dzieła artystów i artystek współczesnych, jak i tych z przeszłości. Starajcie się znaleźć osoby i przykłady zarówno z globalnej Północy, jak i globalnego Południa. Możecie wcielić się też w rolę badaczy i badaczek historii sztuki z ukierunkowaniem na tematykę migracji lub sami stworzyć własne instalacje artystyczne, które pozwolą Wam podzielić się z innymi Waszymi emocjami i przemyśleniami na ten temat. Eksperymentujcie z różnymi środkami wypowiedzi artystycznej, dawajcie innym przestrzeń do interpretowania Waszych prac i rozmawiajcie ze sobą o tym, jak je rozumiecie.

AI WEIWEI, Chiny

W ubiegłym roku Ai Weiwei, chiński artysta i architekt, koncentrował swoje artystyczne zainteresowania na sytuacji uchodźców i kwestii ich przyjęcia w Europie. Krytykował państwa europejskie za brak strategii wsparcia dla osób poszukujących schronienia, a swój sprzeciw wyraził poprzez sugestywne instalacje. W jednej z nich przygotowanej w ramach wystawy „Translokacje – Transformacje” artysta wykorzystał ponad 1000 kamizelek ratunkowych ułożonych w kwiat lotosu, które pływają po wodzie. Jego prace są kontrowersyjne i zachęcają do krytycznej refleksji. Przeciwnicy zaznaczali, że kamizelki pozostawione przez uchodźców, które wykorzystał, powinny być wysłane do krajów Afryki Północnej i użyte w celu ratowania życia kolejnym osobom, a nie w celach artystycznych. Z drugiej strony zwracano uwagę na fakt, że poprzez sztukę Ai Weiwei zmusza nas do krytycznej refleksji nad wartościami i postawami takimi jak solidarność czy empatia.

Instalacje artystyczne Ai WeiWeia:

- ➔ http://bit.ly/Lotos_AiWeiWei
- ➔ <http://aiww.21erhaus.at>

REENA SAINI KALLAT, Indie

Artystka z Indii wykorzystująca w swoich pracach rozmaite techniki – fotografię, rzeźbę, wideo, techniki malarские. Globalne migracje stały się dla niej inspiracją do stworzenia instalacji wykonanej z przewodów elektrycznych, o której mówi tak: „Przepływy i ruchy imigrantów za pracą na całym świecie zaowocowały kulturalną wymianą, nie wspominając o społecznych i ekonomicznych implikacjach. To pozwoliło nam nie tylko uwolnić tożsamość kulturową od miejsca, ale także zobaczyć nas jako splecionych w symboliczną sieć”.

Instalacje artystyczne Reeny Saini Kallat:

- ➔ <http://www.reenakallat.com/map-drawing>

JAK JESZCZE PORUSZAĆ TEMATYKĘ MIGRACYJNĄ? GLOBALNIE!

Pokój na świecie i migracje a Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ

Kwestia pokoju na świecie została uznana za jedno z większych wyzwań globalnych w najbliższych latach i znalazła się wśród Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ (ang. SDGs – Sustainable Development Goals) wyznaczonych w Agendzie ONZ do 2030 roku. Cel ten wiąże się równocześnie z tematyką migracyjną i uchodźczą, której dotyczą także i inne cele dotyczące m.in. redukcji ubóstwa, poprawy opieki zdrowotnej czy zwiększania dostępu do edukacji.

W czasie Tygodnia Edukacji Globalnej możecie się zastanowić, jakie są zależności pomiędzy pokojem, migracjami a rozwojem społeczno-ekonomicznym na świecie. Zachęcamy do wyszukania szczegółowych informacji na temat poszczególnych celów i zorganizowania wydarzenia w szkole, które przybliży Waszym koleżankom i kolegom ideę Celów Zrównoważonego Rozwoju i zachęci do refleksji nad globalnymi wyzwaniami współczesnego świata!

Cel 16:
Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu

Cel 1:
Wyliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie

Cel 3:
Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt

Cel 4:
Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie

Cel 5: Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt

Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi

Cel 10: Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami

Cel 17: Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju

Więcej informacji: <http://ungc.org.pl/sdg/sustainable-development-goals/>.

TEG 2016

POMYSŁY NA AKTYWNOŚCI

Jak zorganizować Tydzień Edukacji Globalnej w Waszej szkole?

KROK 1

Porozmawiajcie w gronie uczniów i uczennic oraz nauczycieli i nauczycielek o pomysłe włączenia się w tegoroczny TEG. Ważne, by wszystkie zainteresowane osoby mogły dowiedzieć się, jakie są cele działania, po co je robicie, a przede wszystkim, by mogły wziąć udział w planowaniu. Najbardziej wartościowe edukacyjnie aktywności to te, które młodzi ludzie wymyślą sami.

KROK 2

Dowiedźcie się jak najwięcej na temat TEG z dostępnych źródeł, zarówno polskich jak i zagranicznych (tutaj możecie ćwiczyć również kompetencje językowe, np. z języka angielskiego, francuskiego, niemieckiego). Poszukajcie też inspiracji dotyczących tematyki TEG na bieżący rok.

KROK 3

Zorganizujcie burzę pomysłów, w czasie której podsumujecie poszukiwania różnych inspiracji, ale też stworzycie mnóstwo innych pomysłów na działania. Jakie mogą to być działania?

- ➔ Zaproszenie ciekawego gościa, który opowie o swoich doświadczeniach pracy w tematyce migracyjnej. Może być to osoba z doświadczeniem migracji, osoba zaangażowana w pracę organizacji pozarządowej, wolontariusz bądź wolontariuszka.
- ➔ Zorganizowanie wystawy prac plastycznych lub zdjęć uczniów i uczennic z Waszej szkoły (pamiętajcie wówczas o zasadach Kodeksu!). Może to też być wystawa prac lokalnych artystów i artystek zajmujących się tematami społecznymi.
- ➔ Pokaz filmu o tematyce migracyjnej lub uchodźczej i dyskusja po filmie. Inspiracje dotyczące filmów znajdziecie w scenariuszach, które powstały w ramach projektu „Rozmawiamy o uchodźcach”.
- ➔ Noc czytania reportażu o tematyce migracyjnej i uchodźczej oraz dyskusje na temat przeczytanych tekstów.
- ➔ Happening, czyli działanie bardziej artystyczne, którego celem będzie zwrócenie uwagi na konkretne wyzwanie społeczne.

- ➔ Przedstawienie teatralne o tematyce migracyjnej. Może być to adaptacja fragmentu reportażu, opowiadania.
- ➔ Biblioteczne „śledztwo” dotyczące książek o tematyce uchodźczej i migracyjnej. Takich książek w zasobach szkolnych bibliotek może być sporo. Warto je wraz z młodzieżą zidentyfikować, a efekty zaprezentować w czasie mini wystawy w szkole.
- ➔ Flash mob – akcja (nierzadko również o charakterze artystycznym) zorganizowana w przestrzeni publicznej.
- ➔ Mini kampania społeczna w przestrzeni wirtualnej z wykorzystaniem hasztagu #RazemDlaPokoju.

KROK 4

Zorganizujcie działanie według wcześniej przygotowanego planu. Udokumentujcie je (fotografia, film, relacja pisemna). Podzielcie się refleksjami z akcji w lokalnych mediach, na stronie internetowej szkoły czy w mediach społecznościowych. Prześlijcie relację z Waszych aktywności do Grupy Zagranica, organizacji koordynującej działania Tygodnia Edukacji Globalnej w Polsce: teg@zagranica.org.pl oraz do CEO: migracje@ceo.org.pl. Najciekawsze relacje zamieścimy na naszych stronach internetowych oraz na Facebooku.

KROK 5

Podsumujcie swoje działania. Zastanówcie się:

- ➔ czy udało Wam się zrealizować Wasz plan?
- ➔ czy osiągnęliście zakładane cele?
- ➔ czy działanie sprawiło Wam satysfakcję?
- ➔ z jakimi wyzwaniami przyszło Wam się zmierzyć?
- ➔ co się udało, a co można poprawić w kolejnym roku?

Takie podsumowanie jest bardzo ważne – pozwoli Wam wyciągnąć wnioski na przyszłość i pokaże wartość edukacyjną zrealizowanego przez Was działania.

To tylko przykładowe pomysły na działania. Czas na Waszą inicjatywę!

POWODZENIA!

„ROZMAWIAJMY O UCHODŹCACH. GLOBALNIE – LOKALNIE O MIGRACJACH”

- ➔ Jak poruszać w szkole bardzo aktualny i kontrowersyjny temat?
- ➔ Jak przeprowadzić w szkole zajęcia polegające na rozmowie, w trakcie której uczennice i uczniowie będą się nawzajem z szacunkiem słuchać, poznają swoje wartości, lęki i nadzieje oraz uzyskają wiarygodne, wyważone informacje?
- ➔ W jaki sposób włączać tematy związane z migracjami na zajęciach przedmiotowych?

Te pytania stały się inspiracją do stworzenia projektu „Rozmawiajmy o uchodźcach” realizowanego przez CEO od jesieni 2015 roku, kiedy rozpoczęła się w Polsce, ale też w całej Europie, dyskusja na temat sytuacji uchodźców. Projekt stanowi odpowiedź na ogólnoeuropejski kryzys postaw obywatelskich wobec uchodźców i uchodźczyń, a jednocześnie na potrzebę kształtowania umiejętności rozmawiania i wzajemnego słuchania swoich racji. Zależy nam na wspieraniu nauczycieli i nauczycielek w poruszaniu tego tematu z młodzieżą, a także podejmowaniu rozmów o wartościach i postawach, które są bliskie młodym ludziom.

W ramach projektu proponujemy moderowaną przez nauczycielkę lub nauczyciela rozmowę jako formę zajęć szkolnych. Kwestie związane z akceptowaniem bądź nieakceptowaniem uchodźców pokazały powszechną trudność wymiany opinii na tematy kontrowersyjne. Okazało się, że brakuje w polskim społeczeństwie, w tym w rzeczywistości szkolnej, pozytywnych wzorców rzetelnej debaty, służącej wzajemnemu zrozumieniu oraz poznaniu różnorodnych stanowisk.

Projekt oraz realizowany w jego ramach kurs internetowy przybliży takie metody pracy z uczennicami i uczniami, które skupiają się na prowadzeniu pełnych szacunku rozmów, w których znajduje się przestrzeń na refleksję nad naszymi postawami i wartościami.

ZAPISZ SIĘ NA BEZPŁATNY KURS INTERNETOWY CEO „ROZMAWIAJMY O UCHODZCACH”!

Centrum Edukacji Obywatelskiej zaprasza do udziału w bezpłatnym, czteromodułowym kursie internetowym pt. „Rozmawiajmy o uchodźcach”, połączonym z jednodniowym szkoleniem stacjonarnym. Kurs będzie realizowany w terminie **6 marca – 11 czerwca 2017**. Rekrutacja trwa od 20 października 2016 do 14 lutego 2017. Decyduje kolejność zgłoszeń!

Kto może się zgłaszać?

Kurs kierowany jest do nauczycielek i nauczycieli przedmiotowych z gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, wychowawców i pedagogów szkolnych oraz bibliotekarzy, którzy chcą na swoich zajęciach poruszać tematy związane z obecnością uchodźców w Europie i w Polsce. Uczestnicy i uczestniczki kursu otrzymają zaświadczenia o udziale w szkoleniu stacjonarnym oraz certyfikat potwierdzający kompetencje zdobyte w czasie kursu internetowego.

Na czym polega udział w kursie internetowym ze spotkaniami stacjonarnymi?

Kurs składa się z 4 modułów i prowadzony jest na platformie internetowej CEO. W każdym module uczestnik/uczestniczka otrzymuje materiały edukacyjne, z którymi się zapoznaje, i zadanie do wykonania (np. poprowadzenie lekcji na podstawie wybranego scenariusza zajęć i napisanie sprawozdania na ten temat). Każda osoba pracuje pod opieką mentora lub mentorki, czyli osoby, która ma doświadczenie w realizacji zajęć o tej tematyce i udziela pisemnych informacji zwrotnych do sprawozdań uczestników i uczestniczek.

Kursowi internetowemu towarzyszy jednodniowe szkolenie stacjonarne. Udział w szkoleniu stacjonarnym jest obowiązkowy. Szkolenie odbędzie się w godzinach 10.00–16.00 (6h) w marcu 2017 roku. Udział w szkoleniu (tak jak i w kursie internetowym) jest bezpłatny. Osoby uczestniczące pokrywają jedynie koszt dojazdu na szkolenie stacjonarne.

Struktura kursu internetowego:

Każdy moduł składa się z dwóch części:

- ➔ merytorycznej związanej z tematyką migracyjną i uchodźczą;
- ➔ metodycznej dotyczącej umiejętności rozmawiania z szacunkiem na kontrowersyjne tematy i wzajemnego słuchania się.

W każdym module znajdują Państwo linki do licznych artykułów, scenariuszy zajęć i materiałów dydaktycznych, które poszerzą perspektywę patrzenia na tematykę uchodźczą i pozwolą włączyć ją zarówno do zajęć lekcyjnych, jak i pozalekcyjnych.

Harmonogram kursu internetowego: 6 marca 2017 – 11 czerwca 2017

Moduł I: (6 marca – 26 marca 2017)	Migracje w kontekście globalnym
Moduł II: (27 marca – 23 kwietnia 2017)	Migracje w kontekście polskim
Moduł III: (24 kwietnia – 21 maja 2017)	Wyzwania związane z migracjami
Moduł IV: (22 maja – 11 czerwca 2017)	Migracje – przykłady dobrych praktyk

Szkolenie stacjonarne:

10 marca 2017 (piątek) KATOWICE	11 marca 2017 (sobota) WROCŁAW
17 marca 2017 (piątek) POZNAŃ	18 marca 2017 (sobota) WARSZAWA

Kontakt: Julia Godorowska: julia.godorowska@ceo.org.pl

Szczegółowe informacje na temat kursu i rekrutacji: http://bit.ly/Kurs_Internetowy_CEO_Rozmawiajmy_2017.

BIBLIOGRAFIA:

Publikacje:

- ➔ Centrum Edukacji Obywatelskiej: „Rozmawiajmy o uchodźcach. Migracje i wielokulturowość”, „Rozmawiajmy o uchodźcach. Globalnie – lokalnie o migracjach”, CEO 2016: www.migracje.ceo.org.pl/content/publikacje
- ➔ Instytut Globalnej Odpowiedzialności: „Jak mówić o większości świata? Jak rzetelnie informować o krajach Południa?”, IGO 2015: www.bit.ly/IGO_Kodeks
- ➔ Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej, „Szkoła Równości. Temat lekcji: Wszyscy o wszystkich mało wiemy”: http://tea.org.pl/userfiles/raporty/tea_scenariusze_www_pojedyncze.pdf
- ➔ Fundacja EMIC, „Wielogłos. Integracja uchodźców w polskich gminach”: <http://wieloglos.emic.com.pl/wp-content/uploads/2016/06/wieloglos-raport.pdf>
- ➔ Fundacja Wolna Syria, „Syria kobiet, wojna i ucieczka”: http://www.wolnasyria.org/images/pdf3/syria_kobiet_wojna_i_ucieczka.pdf
- ➔ Helsińska Fundacja Praw Człowieka, „Cudzoziemcy w Polsce. Podręcznik dla funkcjonariuszy publicznych”: http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2015/11/PL_CUDZOZIEMCY-W-POLSCE_EBOOK.pdf
- ➔ Nomada Stowarzyszenie na Rzecz Integracji Społeczeństwa Wielokulturowego, „Uchodźczynie/Uchodźcy. Podręcznik dla kadry pedagogicznej”: <http://nomada.info.pl/publikacje> oraz portal „Ulica Antakia”: <http://www.ulicaantakia.com/>
- ➔ Stowarzyszenie Praktyków Dramy „Stop – Klatka”, „Drama w edukacji o uchodźcach i uchodźczyniach”: <http://stop-klatka.org.pl/nowe-publikacje-do-pobrania/>
- ➔ Inicjatywa Chlebem i Solą, „Nieobojętnik antyprzemocowy”: <http://solidarnizuchodzcami.pl/wp-content/uploads/2015/10/Nieobojetnik.pdf>

Strony internetowe:

- ➔ www.migracje.ceo.org.pl
- ➔ www.teg.edu.pl
- ➔ www.uchodzcy.info
- ➔ www.zagranica.org.pl
- ➔ <http://nscglobaleducation.org>
- ➔ www.igo.org.pl
- ➔ www.e-globalna.edu.pl

PRZYPISY:

¹ Informacje na temat Tygodnia Edukacji Globalnej zostały zaczerpnięte ze stron internetowych Grupy Zagranica (www.zagranica.org.pl) oraz Tygodnia Edukacji Globalnej (www.teg.edu.pl).

² Dane na podstawie: <http://www.rp.pl/Uchodzcy/151229717-Raport-Milion-imigrantow-przybylo-do-Europy.html#ap-1>. Dostęp: 15.10.2016.

³ Cytat zaczerpnięty z niepublikowanego dokumentu przygotowanego przez brytyjską organizację One World Week. Adres strony internetowej: <http://www.oneworldweek.org/v2/>. Dostęp: 15.10.2016.

⁴ Cytat zaczerpnięty z niepublikowanego dokumentu przygotowanego przez brytyjską organizację One World Week. Za: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/jan/05/europes-citizens-need-start-debate-diversity>. Dostęp: 15.10.2016.

⁵ Wskazówki powstały w oparciu o materiały brytyjskiej organizacji One World Week.

⁶ Porady pochodzą z tekstu Antoniego Strzemiecznego, który w całości dostępny jest na stronie internetowej www.migracje.ceo.org.pl.

⁷ Definicja zaczerpnięta ze strony Koalicji przeciw Mowie Nienawiści: <https://beznienawisci.pl/kampania/#tab-id-4>.

⁸ Cieślukowska, D. „Praca z emocjami towarzyszącymi rozmowom o uchodźcach”, CEO 2016: <http://migracje.ceo.org.pl/materiały-metodyczne>.

⁹ Cieślukowska, D. „Jakim językiem rozmawiać o uchodźcach?”, CEO 2016: <http://migracje.ceo.org.pl/materiały-metodyczne>.

¹⁰ Gontarska, M. (red.) „Jak mówić o większości świata? Jak rzetelnie informować o krajach Południa?”, Warszawa 2015, Instytut Globalnej Odpowiedzialności.

¹¹ Więcej informacji na temat metody filozofii dla dzieci oraz jej autora Jasona Buckley’a i jego materiałów można znaleźć tutaj: <http://www.thephilosophyman.com/>.

¹² Wersja oryginalna ćwiczenia została opublikowana w poradniku „Jak mówić o większości świata? Jak rzetelnie informować o krajach globalnego Południa?” wydanego przez Instytut Globalnej Odpowiedzialności, Warszawa 2015.

Logotypy oraz plakat Tygodnia Edukacji Globalnej udostępnione przez Grupę Zagranica.

Wydawca:

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10, 00-666 Warszawa
www.ceo.org.pl

Autorka:

Elżbieta Kielak

Koordinacja projektu:

Elżbieta Krawczyk

Redakcja:

Michał Tragarz

Wydanie I, Warszawa 2016

ISBN: 978-83-6545-72-33

Projekt graficzny, ilustracje i skład:

 RZECZYOBRAZKOWE.PL

Wydrukowano na papierze ekologicznym.

polska pomoc

Publikacja jest finansowana w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2016 roku. Publikacja wyraża wyłącznie poglądy wydawcy i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Publikacja „Rozmawiamy o uchodźcach. #Razem dla Pokoju” jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Centrum Edukacji Obywatelskiej. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosownej licencji, o posiadaczach i posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.

OGÓLNOPOLSKIE
STOWARZYSZENIE
KADRY
KIEROWNICZEJ
OŚWIATY

Część materiałów edukacyjnych polecanych w publikacji powstała w ramach projektu „Rozmawiamy o uchodźcach” realizowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej wraz z Centrum im. Profesora Bronisława Geremka oraz Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Kadry Kierowniczej Oświaty w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG (styczeń-kwiecień 2016 r.).

Projekt „Rozmawiamy o uchodźcach. Globalnie – lokalnie o migracjach” jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2016 roku, a także dzięki środkom Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach Programu „Szkoła Ucząca Sie”.

polska pomoc

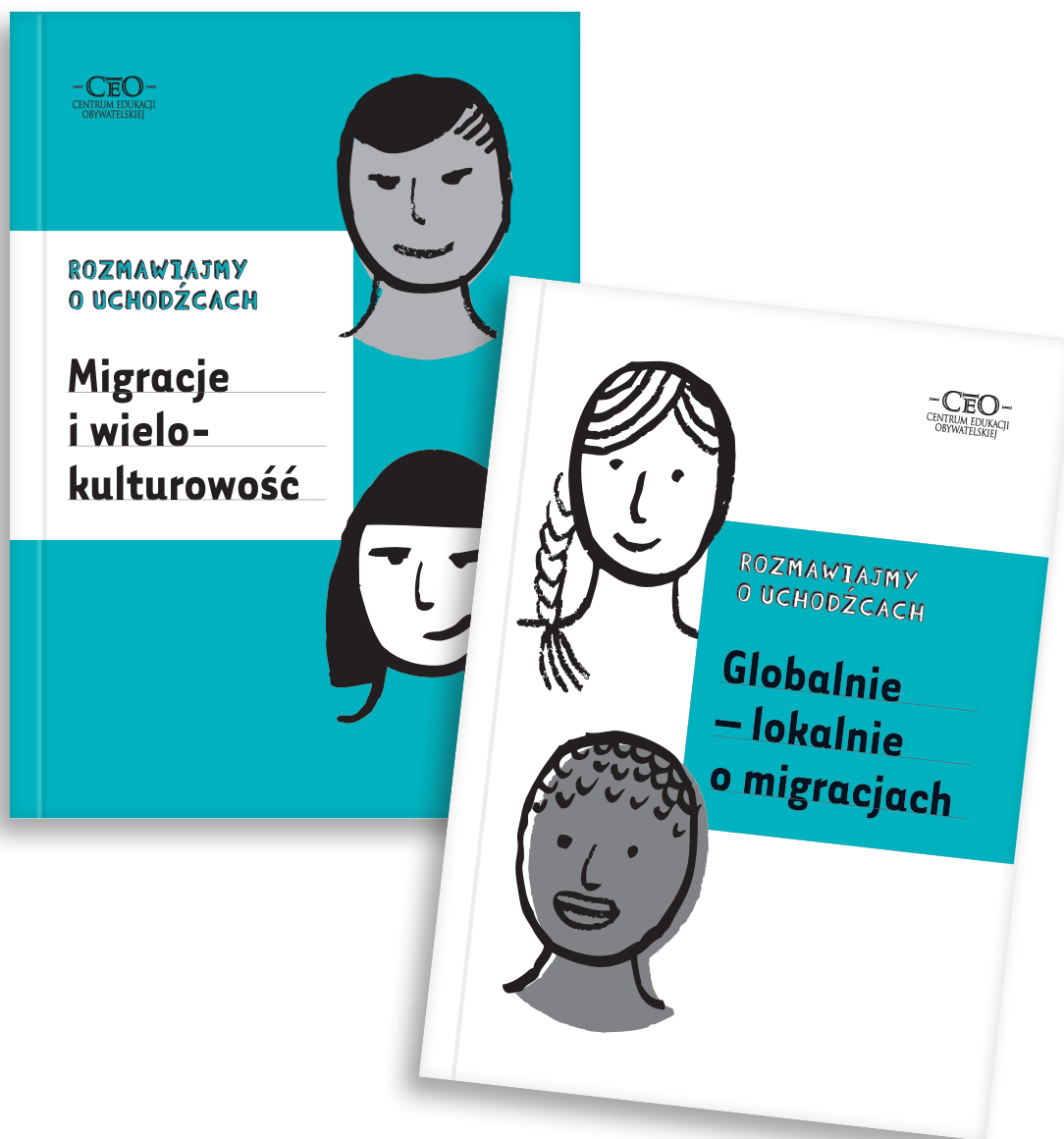
POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

Wersja elektroniczna publikacji jest dostępna na stronie: **www.migracje.ceo.org.pl**.

Dołącz do nas na Facebooku:

www.facebook.com/rozmawiamyouchodzcach.

Zapraszamy do zamawiania publikacji
opracowanych w ramach projektu
ROZMAWIAJMY O UCHODźCACH

PUBLIKACJE SĄ BEZPŁATNE, A KOSZTY PRZESYŁKI POKRYWA
CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ.

ZAMÓWIENIA MOŻNA SKŁADAĆ ZA POMOCĄ FORMULARZA
DOSTĘPNEGO TUTAJ: http://bit.ly/Rozmawiajmy_Publikacje.

Formularz jest udostępniony poprzez portal Społeczność CEO:

<https://spolecznosc.ceo.org.pl> – jeśli posiadasz już konto, zaloguj się. Jeśli nie posiadasz konta,
zapraszamy do rejestracji – dzięki niej będziesz otrzymywać aktualne informacje dotyczące
prowadzonych przez CEO projektów.

Centrum Edukacji Obywatelskiej to niezależna instytucja edukacyjna, działająca od 1994 roku. Upowszechniamy wiedzę, umiejętności i postawy kluczowe dla społeczeństwa obywatelskiego. Wprowadzamy do szkół programy, które nauczycielkom i nauczycielom pozwalają lepiej i skuteczniej uczyć, a młodym ludziom pomagają zrozumieć świat, rozwijają krytyczne myślenie, wiarę we własne możliwości, zachęcają do angażowania się w życie publiczne i działania na rzecz innych. Obecnie realizujemy blisko 30 programów adresowanych do szkół, kadry pedagogicznej oraz uczniów i uczennic.

Wersja elektroniczna publikacji jest dostępna na stronie: **www.migracje.ceo.org.pl**.

Dołącz do nas na Facebooku: **www.facebook.com/rozmawiajmyouchodzcach**.

